

LA TRAVIATA

Giuseppe Verdi 1813-1901

Libretto af Francesco Maria Piave, efter Alexandre Dumas den Yngres roman.

Opera i 3 akter - Sunget på italiensk

Uropført 1853 på La Fenice, Venedig.

Det Kgl. Teater 1887.

Optagelse fra Teatro Real, Madrid 2015

Dirigent: Renato Palumbo

Instruktør: David McVicar

Teatro Real's kor og orkester.

Violetta Valéry: Ermonela Jaho (sopran)

Alfred Germont: Francesco Demuro (tenor)

Giorgio Germont: Juan Jesús Rodríguez (bariton)

Flora Bervoix: Marifé Nogales (mezzosopran)

Annina, tjen.pige: Marta Ubieta (sopran)

Doktor Grenvil: Fernando Radó (bariton)

Barón Duphol: César San Martín (bariton)

Kærligheden er forbudt for en kurtisane, hun er jo til for at blive udnyttet og ikke ægte kærlighed, mener det hykleriske borgerskab.

Produktion:

Teatro Real i samproduktion med Gran Teatre del Liceu Barcelona, Scottish Opera Glasgow og Welsh National Opera Cardiff.

At "Kameliadamen" blev udødeliggjort, skyldtes at en af tilskuerne ved premieren i Théâtre de Vaudeville i Paris i 1852 var en italiensk operakomponist ved navn Giuseppe Verdi. Denne blev betaget af stykket, og Verdi og Piave omsatte hurtigt "Kameliadamen" til *La Traviata* (kvinden på afveje) og forenkledede handlingen. Vigtigst var det, at han i tredje akt lod den døende Violetta og Alfred mødes, forsones og synge duet om at flygte fra den fordærvede storby, lige før hun dør. Det er den version af dramaet de fleste kender.

Uropførelsen af *La Traviata* på La Fenice blev en fiasko, som Verdi berettede til sine venner. Han rettede forskellige steder i partituret og fik den opført på San Benedetto teatret også i Venedig året efter. Denne gang blev det en stormende triumf, med næsten det samme publikum. Handlingen var henlagt til tiden omkring 1700. Dette holdt sig i næsten hele 1800-tallet. Publikum var endnu ikke moden til at se handlingen i nutidens tøj.

Operaen skylder sin popularitet de universelle værdier, der blev opdaget efter tragedien for en af det højere samfunds kurtisaner. Denne demonstrerer med sin selvopofrelse en storhed der mangler i det hykleriske borgerlige samfund, der misbrugte og derefter afviste hende. En historie, der bragte Verdi hans legendariske status gennem musik med en dyb følelse for den menneskelige skildring af personernes følelser, hører til en af de bedste psykologiske skildringer i romantisk opera. Bag den udadvendte udstilling af luksus og lunefulde fornøjelse skjuler den "folkerige ørken, de kalder Paris", den stærke grusomhed i en social klasse, for hvem alt kan købes og sælges. Med denne baggrund af bitter overgang står kun Violetta som en klassisk heltinde, hvis offer overstiger kærlighed og død. Disse to temaer, som operaen drejer sig rundt om, er også vakt til live ved opførelsen i David McVicar's instruktion, der med sin sædvanlige elegance sætter dramaet i en verden af romantiske referencer, samtidig med at man beholder et up-to-date perspektiv.

Det er ironisk, at forfatteren (Alexandre Dumas den Yngre) blev en holden mand på dramaet om en holdt kvinde, og hvad dette samlet har indspillet ville have kunnet dække Marguerites (Violettas) gæld nogle millioner gange. Han havde selv haft et forhold til virkelighedens "Kameliadame". Dumas' historie vipper på kanten af kitsch. Ironien er, at romanen blev overstrålet af dramaet – og dramaet blev overstrålet af Verdis opera. Når de store stjerner har spillet, sunget og danset Marguerite / Violetta, er Dumas' tåreperser mirakuløst blevet transformeret til ægte følelse og høj kunst. Den oprindelige Kameliadame var en ægte professionel kurtisane / escort-girl. Hun døde af en blodstyrning.

La Traviata, der er baseret på Alexandre Dumas "Kameliadamen", blev en af de mest anerkendte af Verdis værker og er i vores tid den mest opførte opera i verden. På italiensk betyder "Traviata": *Den kvinde der er blevet vildledt fra den rette vej, dvs. det er borgerskabet, der bestemmer hvad den rette vej er.* - Violetta er en pragtrole for en sopran, og rollen kom til at danne udgangspunkt for næsten alle Puccinis kvindefigurer.

Giuseppe Fortunino Francesco Verdi var italiensk romantisk komponist, der primært komponerede opera. Han var en af det 19. århundredes mest indflydelsesrige komponister. Han følger den franske og tyske indflydelse og bryder med sin tids bel-canto-klichéer og stiller sangen i musikdramaets tjeneste. Han komponerede blandt andet en række operaer med politiske budskaber. I 1850'erne opnåede hans kunst verdensry.

Verdi var også en stor patriot og meget aktiv i processen for Italiens samling, der fandt sted i 1860. Han var deputeret i det første republikanske parlament i Torino 1850 og senere senator i Rom 1860. Han oplevede store kunstneriske sejre, men også kunstneriske nederlag og familiære tragedier, som han aldrig kom sig over.

Verdi havde mere eller mindre trukket sig tilbage til sit landsted, da hans anden kone Peppina, Giulio Ricordi og Arrigo Boito fik lokket Verdi til at skabe sine ypperligste og bedste operaer, "Othello" og "Falstaff." En medvirkende årsag kunne være Verdis kærlighed til Shakespeare. Verdi var 80 da han skabte "Falstaff."

Da Verdi engang blev spurgt om hvilket af hans arbejder han betragtede som sit største, svarede han "Det kan der ikke herske tvivl om, at det er det hvilehjem for ældre musikere og sangere jeg har bygget i Milano." – Et storslået menneske, der afviste alt pomp og pragt, når det gjaldt ham selv.

Verdis værker opføres i operahuse over hele verden, ligesom temaerne fra nogle af hans værker for længst har slået rod i den folkelige kultur. Selv om hans arbejde er kritiseret for at bruge et almindeligt diatonisk tonesprog i stedet for et kromatisk og for at have en tendens til melodrama, dominerer Verdis mesterværker det almindelige operarepertoire 160 år efter at de blev komponeret.

Handlingen.

1. akt

Violetta Valéry, en kurtisane, giver en stor modtagelse. En ven, Gaston, introducerer den unge Alfred Germont, der er hemmeligt forelsket i hende. Violetta siger ironisk nok til sin protektor, Baron Douphol, at han viser mindre interesse for hende end denne ukendte unge mand. Alfred foreslår en skål. I et tilstødende rum genoptages dansen, men Violetta, føler sig pludselig svag, beder om at hun bliver alene. Alfred forbliver dog hos hende. Han erklærer sin kærlighed, men Violetta, selvom hun er rørt, ser ikke ud til at tage ham alvorligt. Ikke desto mindre giver hun ham en blomst og beder ham om at bringe den tilbage til hende den næste dag, når den er falmet. Gæsterne tager afsked og alene indrømmer Violetta for sig selv, at hun er foruroliget af denne unge mand, som har vakt hendes drømme, der har været begravet siden barndommen. Men hun tager sig sammen: hendes skæbne er ikke at leve for en enkeltmands kærlighed, og hun må forblive fri til at følge glædesvejene.

2. akt

Scene 1: Tre måneder er gået. Violetta har givet Alfred sin kærlighed og har taget tilflugt med ham i et landhus. Alfred synger af glæde og lykke. Han hører dog fra Annina, Violettas pige, at hans elskerinde vil sælge sine aktiver for at imødekomme deres materielle behov. Han beslutter at tage tilbage til Paris for at finde de nødvendige penge. Violetta afventer sin forretningsrådgiver, men det er Giorgio Germont, Alfreds far, der kommer. Han taler koldt til Violetta, han tror at den unge kvinde kun er interesseret i at udnytte hans søn. Hans bliver dog blødgjort, da han opdager sandheden, men han beder stadig Violetta om at give afkald på Alfred. Hun nægter. Germont fortæller hende om sin datter, der ikke er i stand til at gifte sig på grund af sin brors skandaløse forbindelse. Violetta forstår at hendes fortid altid vil forfølge hende, og kærligheden for hende er umulig: hun vil forlade Alfredo og tage sit tidligere liv op igen. Hun skriver et farvel til sin elskede. Hun afbrydes af Alfreds tilbagevenden, der fortæller at han far vil komme. Hun siger ikke noget om, at faren allerede har været der, men omfavner ham og forlader huset. Et øjeblik efter får Alfred overrakt brevet, der fortæller, at hun vender tilbage til Paris. Faren vender tilbage og beder sin fortvivlede søn om at vende hjem og roser dyderne i familielivet, Han nævner ikke sit besøg hos Violetta. Men Alfreds eneste tanke er at finde Violetta igen, og han tager til Paris.

Scene 2: Festen er i fuld gang i Flora Bervoix' hus, en ven til Violetta. Alfred kommer. Flora er forbavset over at se ham alene, men så kommer også Violetta, ledsaget af Baron Douphol. Alfreds eneste ønske er hævn. Han spiller kort med baronen og vinder en betydelig sum. Violetta er splittet mellem ønsket om at forklare og det løfte, hun har givet til Germont. Endelig foregiver hun, at hun elsker Douphol. Gal af vrede kaster Alfred pengene i Violettas ansigt foran alle gæsterne og betaler hende dermed for sine tre måneders kærlighed. Violettas venner og baronen provokerer Alfredo til en duel. Germont, der har fulgt sin søn, bebrejder ham for at have fornærmet en kvinde på en sådan måde.

3. akt

Violetta er alvorligt syg og forladt af alle. Kun den trofaste Annina forbliver ved hendes side. Lægen kommer for at besøge hende som han gør hver morgen og fortæller Annina at Violetta kun har få timer at leve i. Udenfor i gaderne høres lyden af karnevalet. Germont har skrevet til den unge kvinde for at fortælle hende, at Alfred sårede baronen i duellen og han rejste til udlandet, men også at hans far har fortalt ham sandheden, og han er på vej tilbage. Violetta afventer ham desperat, selvom hun mener, at det nu er for sent. Alfred ankommer endelig. Han beder Violetta om at tilgive sig. De vil forlade Paris igen, og hun vil genvinde sit helbred. Germont kommer også for at besøge den unge kvinde, som han nu betragter som sin datter, men hun har ingen styrke tilbage. En sidste viljestyrke ser ud til at animere hende, så falder hun tilbage i sengen, død.

Dirigent og instruktør

Renato Palumbo: Er en dirigent drevet af passion og lidenskabelig interesse for alle aspekter af operaen. Han har helliget sig studiet af sang, klaver og komposition. Han debuterede, da han kun var nitten år, med *Trubaduren*. Renato Palumbo har en stor karriere, han er fortolker af et stort repertoire og gæst på de vigtigste internationale teatre. Han er blevet dekoreret med Cavaliere della Repubblica Italiana for sine kunstneriske fortjenester.

David McVicar er skotsk opera- og teaterinstruktør fra Glasgow. Han blev uddannet som skuespiller fra Royal Scottish Academy of Music and Drama i 1989. I 2007 blev han af The Independent nævnt som en af 100 mest indflydelsesrige homoseksuelle i Det forenede kongerige. David McVicar's opsætning af *L'incoronazione di Poppea*, der fik gode anmeldelser i dansk presse, har kunnet ses på Det Kongelige Teater. McVicar er kendt af publikum på den store New York-institution, Metropolitan, hvor han i sin karriere har udviklet sin instruktion gennem en række opsætninger over det sidste årti. I forbindelse med opsætning af *Norma* blev han spurgt om, hvad der appellerede til ham: "*det er den psykologiske kompleksitet af operaens centrale heltinde: en ypperstepræstinde, tynget af skam "fordi hun har disse seksuelle drifter, som hun giver sig hen til. Og fordi du spiller for et meget stort auditorium, skal alt hvad du laver på scenen gøre stor virkning."*

Om sangerne

Violetta Valéry: Emonela Jaho (sopran)

Ermonela Jaho er verdensberømt albansk sopran. Født i Tirana, Albanien, flyttede i 1993 til Italien med et stipendium. Efter at have afsluttet sin sang- og klaverundervisning, har hun vundet flere vigtige konkurrencer, såsom: Giacomo Puccini i Milano, Italien i 1997, Spontini International Ancona, Italien i 1998, i Rovereto Zandonai, Italien i 1999, den bedste sanger på Wexford festivalen i 2000. Siden 2009 har hun vundet ry som verdensstjerne og synger på de største scener i verden.

Alfredo Germont: Francesco Demuro (tenor)

Francesco Demuro er italiensk tenor. Han blev født på Sardinien. Da han var ti år gammel, sluttede han sig til en gruppe unge sangere af traditionelle sardiske sange i genren kendt som cantu a chiterra, som han blev en ledende repræsentant for. Francesco havde sin operadebut i rollen som Rodolfo i Verdis *Luisa Miller* på Teatro Regio i Parma. Hans karriere har også bragt ham til Metropolitan, men det er mest på de europæiske scener han optræder.

Giorgio Germont: Juan Jesús Rodríguez (bariton)

Juan Jesús Rodríguez er spansk baryton med karakterer i Verdi- og Zarzuela roller. Han er en fremragende performer af Verdis baritonroller og hans repertoire er meget omfattende. Juan Jesús Rodríguez synger på de store europæiske scener og havde i 2016 sin debut på Metropolitan Opera. Han har arbejdet sammen med nogle af de vigtigste dirigenter som Zubin Mehta, Lorin Maazel, Renato Palumbo og Carlo Rizzi.

Flora Bervoix: Marifé Nogales (mezzosopran)

Flora Bervoix er spansk mezzosopran. Født og uddannet i Baskerlandet. Hun optræder på prestigefyldte festivaler og operascener, først og fremmest i Spanien.

Annina, tjenestepige: Marta Ubieta (sopran)

Marta Ubieta er spansk sopran. Hun afsluttede eksamen i sang og klaverstudie på Bilbao Konservatorie med de højeste karakterer og opnåede End-of-Studies Award i Voice. Hun synger først og fremmest i Spanien og deltager også i de større festivaler. Hun har vundet flere priser.

Dokter Grenvil: Fernando Radó (bariton)

Fernando Radó er argentinsk bariton. Han har allerede skabt en karriere på de mest prestigefyldte spillesteder i verden. Denne unge bas-bariton modtog prisen "Åbenbaring 2007", der blev tildelt af Association of Musical Critics of Argentina.

Ligeledes i 2007 vandt han den internationale sangkonkurrence Neue Stimmen kun 21 år og blev hyret af Staatsoper Unter den Linden i Berlin, hvor han debuterede i *Eugene Onegin* instrueret af Daniel Barenboim i en forestilling med Rolando Villazon og Rene Pape. Han karriere har siden bragt ham rundt om i verden hvor han har sunget med de helt store stjerner. Her i 2018 får han sin debut på Covent Garden i *La Boheme*.

Barón Duphol: César San Martín (bariton)

César San Martín er en af de mest berømte baritoner i spansk teater. San Martín roses ikke kun for sin fremragende stemme, men også for sin alsidighed. Siden sin debut i operaen *Il Barbiere di Siviglia* som Figaro på Teatro Real i Madrid har César San Martín fortolket mange opera- og zarzuela-roller som Belcore i *L'elixer d'Amore*; Don Giovanni i *Don Giovanni*; Conte di Almaviva i *Le Nozze di Figaro*; Dottore Malatesta i *Don Pasquale*. Udover at synge i Spanien, synger han også i Italien.

wpl.